

2020-04-03

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KFKS 2020/140

Kommunstyrelsen

Remiss - Riksintresseprecisering Östlig förbindelse

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår kommunstyrelsen att fatta följande beslut.

Kommunstyrelsen beslutar att anta förslag till remissyttrande enligt bilaga 1 till enheten för strategisk stadsutvecklings tjänsteskrivelse daterad den 30 mars 2020.

Sammanfattning av ärendet

Nacka kommun ("Kommunen") har den 14 februari 2020 mottagit en remiss från Trafikverket Region Stockholm ("Trafikverket"). Kommunen har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter till Trafikverket samt föreslagits att yttra sig över vissa frågor senast den 15 maj 2020.

Remissen avser precisering av riksintresset för kommunikationsändamål enligt miljöbalken. Syftet med preciseringen är att möjliggöra en framtida utbyggnad av Östlig förbindelse. Preciseringen inkluderar mark och utrymmen där det finns många andra intressen och där det är särskilt viktigt att Östlig förbindelse skyddas av riksintresset. Trafikverket har tidigare studerat olika lokaliseringar för en framtida Östlig förbindelse. Under våren 2018 presenterade regeringen nationell plan för transportsystemet 2018-2029. Östlig förbindelse fanns inte med bland de infrastrukturobjekt som erhållit finansiering under planperioden.

Kommunstyrelsen i Nacka kommun föreslås lämna synpunkter i enlighet med enheten för strategisk stadsutvecklings förslag på yttrande daterat den 23 mars 2020.

Nacka kommun ställer sig generellt positiv till Östlig förbindelse som sådan, eftersom den utgör en regionalt angelägen infrastruktur. Östlig förbindelse i kombination med tunnelbana till Nacka kan bidra till ökad tillgänglighet till och från kommunen, vilket i sin tur möjliggör fler bostäder och arbetsplatser i Nacka. Kommunen hade önskat att projekt Östlig förbindelse var igång och planerades för snar utbyggnad. Under rådande förutsättningar vill Nacka kommun att Trafikverket projekterar klart anläggningen för att landa i mer rimliga skyddsområden kring tunnelrör och ramper och därmed minska negativ påverkan för Nackas stadsbyggande.

Nacka kommuns åtagande att uppföra 13 500 bostäder på västra Sicklaön, tillsammans med staten och regionen inom ramen för tunnelbaneavtalet, försvåras på grund av att Östlig förbindelse inte är redovisad tillräckligt tydligt i remissunderlaget. Kommunens står fast vid åtagandet att möjliggöra en så stor del av bostäderna inom tunnelbaneavtalet som möjligt.

Vi förutsätter att staten och regionen följer det ingångna avtalet med samma målsättning. Nacka kommun vill understryka att den föreslagna riksintressepreciseringen med tillhörande skyddsområden ger oacceptabla konsekvenser för pågående och planerat stadsbyggande och i förlängningen försvårar det möjligheterna att klara tunnelbaneavtalet. Utsänt remissunderlag är i stora delar otydligt och öppet för tolkning varför Nacka kommun anser att underlaget för riksintresseprecisering av Östlig förbindelse behöver justeras och tydliggöras.

För att säkerställa kommunens och statens gemensamma intressen, avseende såväl tunnelbaneavtalet som riksintresset, emotser Nacka kommun en konstruktiv dialog med Trafikverket till dess att beslut avseende riksintresseprecisering är fattat, liksom i kommande planprocesser. För att säkra formerna för en sådan dialog vill Nacka kommun ingå ett samarbetsavtal med Trafikverket.

Ärendet

Nacka kommun har den 14 februari 2020 mottagit en remiss från Trafikverket. Kommunen har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter och föreslagits att yttra sig över vissa frågor till Trafikverket senast den 15 maj 2020. Remissen avser precisering av riksintresset för kommunikationsändamål (Östlig förbindelse) enligt 3 kap. 8 § miljöbalken.

Vad är Östlig förbindelse?

Östlig förbindelse är en väg- och kollektivtrafikförbindelse som binder ihop regionens norra och södra delar, öster om Slussen. Vägförbindelsen knyter ihop Södra och Norra länken med varandra. Tillsammans med Norra länken, Södra länken och Essingeleden bildar Östlig förbindelse en ringled runt Stockholms innerstad. Tre trafikplatser knyter ihop Östlig förbindelse med omgivande vägnät.

Bakgrund till riksintressepreciseringen

Östlig förbindelse utgör en framtida kommunikationsanläggning. En sådan består av åtgärder som ligger tidigt i planeringsprocessen och som saknar beslut om slutlig lokalisering. Vanligtvis finns dock genomförda idéstudier, förstudier eller liknande underlag som stöd för utpekandet av ett riksintresse. Eftersom tidshorisonten för dessa tänkbara framtida åtgärder sträcker sig fram till år 2040 medför det svårigheter att precisera exakta markanspråk.

Ett utpekande av riksintresse för transportförsörjningen innebär att staten ges möjlighet att skydda tillkomsten av den angivna funktionen. Utpekandet av planerade och framtida åtgärder ska i första hand ses som en signal om att det finns behov av förändringar eller utbyggnader i transportsystemet.

Några befintliga spåranläggningar i regionen omfattas av ett tidigare kriterium som gällde järnvägar av särskild regional betydelse. Detta kriterium har utgått och Trafikverket har bedömt att det inte finns grund för att peka ut en spårvägsförbindelse genom Östlig

förbindelse som riksintresse. Riksintresset för Östlig förbindelse preciseras därför som en vägförbindelse med kapacitetsstark kollektivtrafik med buss. Riksintresset för vägförbindelsen omöjliggör dock inte en framtida spårvägslösning.

Riksintressepreciseringen innebär inte något ställningstagande för en korridor eller trafikplatslösning utan det måste göras i den formella planläggningsprocessen med begäran om tillåtelse till regeringen. Preciseringen inkluderar mark och utrymmen där det finns många andra intressen och där det är särskilt viktigt att Östlig förbindelse skyddas av riksintresset. Det innebär att dörren på bästa möjliga sätt hålls öppen för alternativ den dag arbetet med lokaliseringen återupptas.

Trafikverkets arbete

Trafikverket har under perioden 2017-2018 studerat olika lokaliseringar för en framtida Östlig förbindelse. Under våren 2018 presenterade regeringen nationell plan för transportsystemet 2018-2029. Östlig förbindelse fanns inte upptaget bland de infrastrukturobjekt som erhållit finansiering under planperioden. Med anledning av regeringens beslut avslutade Trafikverket utredningsarbetet med Östlig förbindelse. Redovisat innehåll och resultat från lokaliseringsutredningen saknar idag formell status eftersom den formella planläggningsprocessen inte fullbordades av Trafikverket. Trafikverket har inte gjort något val av lokalisering för Östlig förbindelse och det finns inte heller något uppdrag att bygga densamma.

För att ändå möjliggöra en framtida utbyggnadsmöjlighet av en Östlig förbindelse är det viktigt att säkerställa att mark och utrymmen finns tillgängligt för förbindelsen. Genom att identifiera förbindelsens mark- och utrymmesanspråk tydliggörs också förutsättningarna för kommunernas fysiska planering.

Riksintresset i planeringen

Preciseringen ger inte Trafikverket juridisk rätt att använda marken för Östlig förbindelse. Den rätten kan endast uppkomma i en formell planprocess med stöd av väglagen och plan- och bygglagen. Inte heller innebär preciseringen ett åtagande att genomföra projektet utan det inträder först när det finns en fastställd vägplan.

Riksintresset kan innebära längre planprocesser samt att planen måste anpassas genom exempelvis bebyggelsens lokalisering och tidplan för genomförande. En detaljplan som visar att den föreslagna bebyggelsen inte innebär att tillkomsten eller nyttjandet av Östlig förbindelse påtagligt försvåras ska dock kunna antas och vinna laga kraft även om detaljplanen ligger inom riksintressets gräns. Av byggnadstekniska skäl kan viss bebyggelse inte uppföras innan Östlig förbindelse är utbyggd. Detta gäller de områden där anläggningen kräver schaktarbeten från ytan.

Utpekande av ett riksintresse för kommunikationer innebär enligt 3 kap. 8 § miljöbalken

att riksintresset ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Det är först vid ändrad mark- eller vattenanvändning som bestämmelserna om riksintresse tillämpas (se 2 kap. 6 § andra stycket miljöbalken). Ett riksintresse bekräftas juridiskt genom ett rättsverkande beslut enligt någon av de anknutna lagarna. Ett sådant beslut går att överklaga i enlighet med bestämmelserna i den tillämpade lagen. Preciseringsen av riksintresset går dock inte att överklaga. Pågående markanvändning berörs inte i andra fall än då det av olika skäl krävs förnyade tillstånd för en viss verksamhet.

Enhetens bedömning och förslag till yttrande

Enheten för strategisk stadsutveckling föreslår kommunstyrelsen att lämna i huvudsak följande synpunkter till Trafikverket.

Nacka kommun ställer sig generellt positiv till Östlig förbindelse som sådan, eftersom den utgör en regionalt angelägen infrastruktur. Östlig förbindelse i kombination med tunnelbana till Nacka kan bidra till ökad tillgänglighet till och från kommunen, vilket i sin tur möjliggör fler bostäder och arbetsplatser i Nacka. Kommunen hade önskat att projekt Östlig förbindelse var igång och planerades för snar utbyggnad. Istället är projektet avslutat utan statlig finansiering i nationell plan. Under rådande förutsättningar vill Nacka kommun att Trafikverket projekterar klart anläggningen för att landa i mer rimliga skyddsområden kring tunnelrör och ramper och därmed minskar negativ påverkan för Nackas stadsbyggande.

Nacka kommuns åtagande att uppföra 13 500 bostäder på västra Sicklaön, tillsammans med staten och regionen inom ramen för tunnelbaneavtalet, försvåras på grund av att Östlig förbindelse inte är redovisad tillräckligt tydligt i remissunderlaget. Kommunens står fast vid åtagandet att möjliggöra en så stor del av bostäderna inom tunnelbaneavtalet som möjligt. Vi förutsätter att staten och regionen följer det ingångna avtalet med samma målsättning. Nacka kommun vill understryka att den föreslagna riksintressepreciseringsen med tillhörande skyddsområden ger oacceptabla konsekvenser för pågående och planerat stadsbyggande och i förlängningen försvårar det möjligheterna att fullgöra tunnelbaneavtalet.

Utsänt remissunderlag är i stora delar otydligt och öppet för tolkning varför Nacka kommun anser att underlaget för riksintresseprecisering av Östlig förbindelse behöver justeras och tydliggöras.

För att säkerställa kommunens och statens gemensamma intressen, avseende såväl tunnelbaneavtalet som riksintresset, emotser Nacka kommun en konstruktiv dialog med Trafikverket till dess att beslut avseende riksintresseprecisering är fattat, liksom i kommande planprocesser. För att säkra formerna för en sådan dialog vill Nacka kommun ingå ett samarbetsavtal med Trafikverket.

Utöver detta föreslås kommunstyrelsen, i enlighet med enhetens för strategisk stadsutvecklings förslag till yttrande (bilaga 1), lämna detaljerade synpunkter avseende

följande teman: Skyddsområden under och ovan mark, anläggningstyp, infrastrukturprojekt som riskerar att påverkas, gällande detaljplaner som medger bebyggelse, buller, befintliga anläggningar och planerad dagvattentunnel samt redaktionella synpunkter.

Ekonomiska konsekvenser

Trafikverkets beslut om riksintresseprecisering kommer innebära färre byggda bostäder och arbetsplatser, vilket i sin tur påverkar såväl fastighetsägare/byggaktörers som kommunens ekonomi negativt. Kommunen riskerar att få mindre exploateringsintäkter och minskade eller uteblivna intäkter kopplat till tunnelbanans utbyggnad. I pågående och kommande planprocesser inom berörda stadsbyggnadsprojekt kan beslutet om riksintresseprecisering innebära mer utredningar och dialog med länsstyrelsen och Trafikverket, vilket innebär längre och mer kostsamma processer.

Konsekvenser för barn

Trafikverkets beslut om föreslagen riksintresseprecisering kan komma att påverka framtida skolkapacitet i Sickla till följd av skyddsområdets utbredning söder om väg 222 i höjd med Sickla.

Handlingar i ärendet

1. Förslag till yttrande daterat 2020-04-01
2. Remisshandling - Precisering av riksintresse kommunikation, Trafikverket

Frida Foley
T.f. enhetschef
Enheten för strategisk stadsutveckling

Henrik Svensson
Översiktsplanerare
Enheten för strategisk stadsutveckling